
**REPUBLIKA E SHQIPËRISË
MINISTRIA E SHËNDETËSISË DHE MBROJTJES SOCIALE
INSTITUTI I SHËNDETIT PUBLIK
DEPARTAMENTI I PERFORMANCËS SHËNDETIT PUBLIK DHE SËMUNDJEVE KRONIKE**

Informacion permbledhes mbi kancerin e gjirit per vitin 2022.

Prirjet e pergjithëshme

Kanceri i gjirit është kanceri më i shpeshtë jo vetëm mes femrave por madje edhe në popullatën e përgjithshme, në shumicën dërrmuese të vendeve të botës. Incidenca dhe prevalenca e këtij kanceri në shkallë botërore kanë arritur në rritje gjatë dekadave të fundit kryesisht për arsye të rritjes së moshës mesatare, urbanizimit dhe ndryshimeve në stilin e jetesës (sidomos ulja e fertilitetit dhe rritja e mbipeshes). Kjo rritje është ndikuar gjithashtu edhe nga ndergjegjesimi gjithnjë e më i madh i shoqërisë dhe diagnozës më të hershme të këtij kanceri. Që nga viti 2008, incidenca në mbarë botën e kancerit të gjirit është rritur me më shumë se 20 %. Vdekshmëria është rritur me 14 %. Në rang botëror vlerësohen 2.26 milion raste të reja në vit (2020) me kancer gjiri dhe 685,000 vdekje prej tij. Në vendet me të ardhura të larta rrisht për kancerin e gjirit është më i lartë se mesatarja botërore. Kështu, 23.4% e rasteve dhe 20.3% e vdekjeve nga kanceri i gjirit ndodhin në Europë, edhe pse popullsia e Europës është vetëm 9% e popullsisë globale.

Kanceri i gjirit mund të haset në çdo moshë, por shumica dërrmuese e rasteve vërehet tek gratë me moshë mbi 50 vjeç.

Pamja epidemiologjike e kancerit të gjirit në vendin tonë është shumë e ngjashme me mesataren e popullatës së botës. Ashtu si në nivel global, edhe në Shqipëri, kanceri i gjirit përbën më shumë se 11 % të të gjitha rasteve të reja të kancerit të diagnostikuara çdo vit (incidenca) ndërkohë që vlerësohet se rreth 25 % e të gjithë grave në popullatë që jetojnë me një neoplazi malinje, kanë kancer gjiri (prevalenca).

Kanceri i gjirit në Shqipëri është kanceri më i shpeshtë në popullatën e përgjithshme së bashku me kancerin e mushkerive. Në terma të riskut (në përpjestim me popullatën që e prodhon sëmundjen) kanceri i gjirit është kanceri me riskun më të lartë në Shqipëri.

Kanceri i gjirit sipas të dhënave të regjistrit kombëtar të kancerit

Në vitin 2022, u diagnostikuan 710 femra me kancer të gjirit në të gjithë vendin ose 50.7 për 100,000 femra me një rritje prej rreth 9% krahasuar me vitin 2015 (incidenca 46.0 për 100,000 femra. Megjithatë, prej vitit 2017 numri i rasteve të reja të diagnostikuara për herë të parë në gjithë vendin mbetet rreth 710-720 në vit.

Incidenca e standartizuar sipas moshës (një tregues që shmanë efektin e ndryshimeve moshore të popullatës me kalimin e kohës, duket të ketë ngulur e qendrueshme në nivelin e rreth 37/100000 gjatë periudhës 2015-2022. Standartizimi është kryer bazuar në popullatën standarte të organizatës botërore të Shëndetësisë (WHO standard population 2000-2025)

Viti 2020 duhet analizuar me kujdes për arsye të efekteve të njohura të pandemisë në diagnozën e kancereve, efekte të cilat janë raportuar në shumë vende të botës. Gjithashtu përlogaritja e niveleve të incidencës duhet interpretuar me kujdes për arsye se ajo bazohet vetëm në vlerësimet e popullatës rezidente që raporton INSTAT.

Risku për tu diagnostikuar nga kanceri i gjirit rritet me moshën deri në 70 vjeç. Risku maksimal është në moshën 50 deri 70 vjeç. Pas kësaj moshe vërehet një rënie.

Mosha mediane e rasteve të reja në momentin e diagnozës është rritur me 3.5% në 7 vitet e fundit. Nga 55 vjeç në vitin 2015 në 57 vjeç në vitin 2022. Rritja e moshës mediane është një prirje botërore e ndikuar nga rritja e moshës mesatare të popullatës (që është me forcë se prirja për ulje të moshës së diagnozës si pasoje e ndergjegjesimit me të madh të popullatës). Me shumë

se 73% e rasteve të reja në vitin 2022 janë diagnostikuar mbi moshën 50 vjeç. Edhe në këtë rast vërehet një rritje e proporcionit të rasteve të diagnostikuara mbi moshën 50 vjeç, krahasuar me periudhën para vitit 2019.

Në analizën hapësinore, incidenca është më e lartë në qarqet e Beratit, Fierit dhe Vlores dhe më ulët në qarqet e Kukësit, Dibres, Durrësit dhe Shkodrës. Në dy qarqet e fundit, mund të kenë luajtur një rol edhe problemet e identifikimit apo raportimit të rasteve.

Rastet e reja me kancer gjiri sipas grup-moshave për periudhën 2022

	2022
0-29	6
30-39	54
40-49	130
50-59	237
60-69	184
70+	99
Total	710
Incidenca	50.7

Kanceri i gjirit është përgjegjësi kryesor i vdekjeve nga kanceri tek femrat, me rreth 16% të të gjitha shkaqeve të sëmundjeve tumorale të femrat, dhe 6% ndaj totalit të vdekjeve nga tumoret.

Në vitin 2022 u regjistruan më pak vdekje se në vitin 2021 nga kanceri i gjirit ose 13.7 për 100000 femra. Vihet re se niveli i vdekshmërisë nga kanceri i gjirit në Shqipëri ka një prirje stacionare të qëndrueshme, nëse do të përjashtonim vitin pandemik 2020 ku niveli i vdekshmërisë për vitin 2020 mund të jetë ndikuar prej pandemisë. Krahasuar me vitin 2015 në vitin 2022 vërehet një ulje prej 19%.

Vdekshmëria e standartizuar sipas moshës (standardized death rate-SMR) ka gjithashtu një prirje për ulje, sidomos për grupmoshat nën 70 vjeç. Ky tregues (SMR për grupmoshën 30-70 vjeç) ka pasur një prirje të qëndrueshme për ulje.